

Bývá zvykem na konci rozhovoru zdvořile poděkovat. Toto pravidlo dnes rád poruším a poděkuji paní Ireně Juklové za otevřenost a nesmírnou laskavost, se kterou mi byla ochotná vyprávět svůj příběh, hned na začátku. Ten příběh v sobě nese bolest, varování, ale i naději.

Není to tak dávno, kdy si naše společnost připomněla sira Nicholase Wintona a jeho vlaky, které odvezly mnoho židovských dětí před jistou záhubou. Dnes hledíme na sira Wintona s neskrývaným obdivem. Statečnost ale projevila i jistá rodina žijící za války nedaleko Prahy. Nejen o této rodině mi vyprávěla elegantní dáma žijící na pražských Vinohradech s pražským krysaříkem v náručí... Pravda, pokud se sejdou majitelé psů, obvykle hovor začne u našich čtyřnohých štěkajících kamarádů. Poprosil jsem tedy nejprve paní Juklovou, aby mi představila svého pejska:

„To je naše Bejbynka a v červnu jí bylo 7 let. Získali jsme ji u nás na chalupě, kde jsou u chovatele oba její rodiče. A ještě tam má jednoho bratříčka. Kdykoliv přijedeme na chalupu, tak Bejbynka utíká k svému chovateli, který byl u jejího porodu.“

Proč jste si vybrali právě pražského krysaříka?

„Manžel původně do Prahy psa nechtěl. Potkala jsem ale na chalupě manželova kamaráda a ten povídá: Nechtěli by jste pejska? Odpověděla jsem, že bych moc chtěla, ale že manžel pejska do Prahy nechce. No, on mi přinesl na ruce štěně a říká: Podívejte se, jak je pěkná. Za chvíli přišel manžel z restaurace a povídá: Ty jsi nějaká divná. Já to vím, já to na tobě vidím. Sebrala jsem odvahu povídám: A co říkáš těm malým pejskům? No, oni jsou hezký, ale do Prahy? A víš co, tak si ho tedy vezmi, budeš se o něj starat, budeš s ním chodit ven. Budeš ho ošetřovat. Téměř na kolenou jsem slíbila, že to vše dělat budu a hned jsem si pro Bejbynku běžela. Manžel se na ni podíval, ona si lehla na křeslo, obrátila k manželovi nožičky a tím byla jeho. Od té doby fenka visí na manželovi, brání ho zuby nehty. Manžel ji stále nosí, já ji teď nosit nesmím, protože jsem po operaci. A tak žije Bejby u nás a kamarád z chalupy u Humpolce je šťastný, že ji máme zrovna my.“

To je váš první pejsek?

„Když se táta po válce vrátil z Terezína, tak jezdil pro UNRRA. (Poválečný projekt humanitární a rozvojové pomoci Spojených národů.) Přivezl mi jednoho malého vlčáka. Přijel večer, vzbudil mě a povídá: Já jsem ti něco přivezl. Samozřejmě, že jsem hned po něm nadšeně skočila. Měla jsem ho hrozně ráda.“

Teprve od svých šesti let jsem žila doma s oběma rodiči. V té době táta roznášel na židovské obci předvolání do transportů. Nosil ta oznámení a já jsem často chodila s ním. Ty lidi jsme připravovali do transportů. Jednoho dne táta přišel domů a říká: Budeš muset také do transportu. Zeptala jsem se táty: A půjdeš se mnou? Ne, já ještě předvolání nemám, oni si mě

tu jako zaměstnanec obce drží. Potom si to ale táta rozmyslel a dodnes nevím, jak se mu podařilo mě z transportu vyřadit. Až do své smrti mi to neprozradil. Jednoho dne povídá: Obleč se, půjdeme ke známým, kousek za Prahu a budeš teď bydlet tam. Chodila jsem do první třídy, kde jsem měla kamarádku. Ta už ale do transportu odešla. Tak jsem věděla, co mě asi čeká. Proto jsem byla raději zticha. Rodina Haligerových měla cihelnu na samotě u Kosoře za Radotínem. Tam jsem byla schovaná ve sklepě. Haligerovi měli dvě děti, o rok a o dva roky starší, než já, ty mi nosily úkoly a jídlo. Ve dne jsem nesměla ven, do cihelny totiž jezdili zákazníci pro cihly. Na procházku jsem chodila jen večer, když už se vědělo, že nikdo nepřijede. Umíte si asi představit, co jsem prožívala ve sklepě, kde nebylo světlo. Ti lidé hodně riskovali. Za ukrývání židovského dítěte jim hrozilo zastřelení. V noci chodívali k dalším známým pro jídlo. Museli krmit i mě, u mé skrýše se vlastně raději neobjevovali, aby někdo nešel okolo a nevšimnul si, že ke sklepu chodí nápadně často. V cihelně jsem tak prožila tři roky. Děti mě neprozradily. To byla ta největší starost, že se děti někde proěknou a prozradí mě. Tam jsme také potom přivítala Vlasovce. Teta mě oblékla do kroje a já jsem strašně moc čekala na tátu, který byl v Terezíně. Už měl jít také do transportu, ale najednou byl konec války. Táta se zachránil. Když pro mě přišel do Kosoře, byla jsem hrozně šťastná. Byl tam veliký kopec a já jsem plná radosti běžela ze všech sil naproti z kopce dolů k tátovi. Ta rodina z Kosoře už nežije, jen jejich dcera.“

Proč to vlastně dělali? Byl by dnes někdo ochotný pro druhého takhle riskovat?

„Bylo to kamarádství, přátelství mezi rodinami. Táta se s nimi znal dlouho před válkou. Ale našli by se i dnes takoví lidé, určitě ano. Toto jednání bylo ale i ve válce vzácné. Mnoho let po válce jsme se scházeli, ale potom jeden po druhém odcházeli. Naposledy jsem byla v Kosoři před čtyřmi lety, cihelna je zbořená, zůstalo tam jen smetiště. Vše z dětství se mi celý život ve vzpomínkách vrací. Ještě dnes mám pocit bolesti, pokud vidím dokumentární pořady o lidech v koncentračních táborech.“

Měla jste v dětství nějaké zvíře?

V Kosoři to bylo takové menší hospodářství, když jsem mohla večer ven, zvířata chodila za mnou a já byla v tu chvíli šťastná, protože jsem alespoň takto s někým mohla komunikovat. Jako každé dítě jsem chtěla zvířátko. Ale svoje. Nakonec jsem se dočkala svého vlčáka.

Historická zkušenost židů s německými ovčáky ale nebyla ta nejlepší....

„Ano, je to tak. Tohle ale nebyl klasický německý ovčák. Tenhle pes byl hnědý, dlouhosrstý. Musel jít ale od nás pryč, když se mi narodil bratr. Potom jsem už žádného psa neměla. Musela jsem odejít z domova, protože matka si vždy přála jen syna a v podnájmech jsem psa mít nemohla. Podobného ovčáka ale měli tátovi kamarádi, se kterými jsem jezdívala po válce na hory a starala jsem se jim o něj. Tehdy jsem se začala učit zubní technickou a toto povolání mi zůstalo.“

V tuto chvíli se ale o slovo hlásí velice razantně Bejby. Štěkot je tak hlasitý, že mne napadá, jak je to s výchovou, či nějakým výcvikem pejska v rodině Juklových...

„No, občas dostane trochu přes zadeček, ale to už na mě manžel přísně kouká. Jenže já šla manžela ráno vzbudit a ona si ho bránila.“

Tak čím je vlastně nakonec Bejby?

„Co jsem slíbila, to plním. Chodím s ní i na procházku. Krmím, připravuji jídlo. Nicméně, pes je vlastně nakonec manžela.“

Jak se vám žije s pejskem v centru města?

„Ale dobře, je tady několik parků a Bejby dokonce chodívala s manželem „na pivo“. On tady má oblíbenou hospůdku a Bejby tam vždycky dostane mističku s pěnou. Bojím se, kdyby jeden z nás odešel, co bude dál. Ale Bejby je bytový pes, ona nemá ráda dlouhé procházky. Kdyby se s námi něco stalo, vzal by si ji snad manželův kamarád z Humpolce.

Tak jsem vám toho asi moc neřekla? Ono je to bolavé vyprávění. Pamatuji se, jak jsme s tátou jezdili na zadní plošině tramvaje, protože jinde jsme cestovat nesměli. Všechny ty vzpomínky zůstávají, příbuzní z tátovy strany se nevrátili z koncentráků. Já vlastně nemám žádné příbuzné. Ale mám hodného manžela. A to stojí za to. Za dva roky spolu budeme 50 let...“

Poznámka na závěr:

Manželé Juklovi se svého svatebního výročí již nedočkají. Pan Jukl před měsícem zemřel.
(autor, únor 2010)

□ *Jan Šimeček*